

Asia: HE 108/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen..., ma 8.6.2026 klo 15.00

Eduskunta
Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Asiantuntijalausunnon esittäjä: Jukka Forsman

Luken asiantuntijalausunto

1 Johdanto

Tässä Luonnonvarakeskuksen (Luke) lausunnossa käsitellään esitystä muuttaa metsästyslakia ja lakia rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta siten, että valkoposkihanhi (*Branta Leucopsis*) ja merimetso (*Phalacrocorax carbo*) siirretään rauhoitetuiksi riistaeläimiksi, joita saa kuoliaaksi ampumalla (suojametsästää) tietyissä olosuhteissa karkottaa viljelyksiltä tai kalanpyydyksiltä- tai viljelyalueilta saaliin hyödyntäen. Lakimuutoksien taustalla on tavoite vähentää näiden lajien aiheuttamia vahinkoja maataloudelle, kalastukselle ja kalanviljelylle.

Lausunto valkoposkihanhista ja merimetsöistä on omina kokonaisuuksinaan; ensin seuraa valkoposkihanhi, ja sitten merimetso.

2 Lausunto

Lausunto liittyy valkoposkihanheen

Vaihtoehtoiset, ei-kuolettavat menetelmät ja keinot, ovat kansainvälisissä tutkimuksissa osoittautuneet riittämättömiksi valkoposkihanhien aiheuttamien vahinkojen merkittävään vähentämiseen. Niinpä AEWA:n (African Eurasian Waterbird Agreement) alaisen Euroopan hanhityöryhmän (European Goose Management Platform, EGMP) laatiman valkoposkihanhen hoitosuunnitelma suosittelee jäsenmaita hyödyntämään kaikkia hallintamenetelmiä, jotka lintudirektiivi ja Bernin sopimus mahdollistavat. Näitä menetelmiä ovat esimerkiksi hanhipellot, aktiivinen karkotus ja kuolettava poikkeuslupaperusteinen suoja-ampuminen ja adaptiivinen paikallisten populaatioiden rajoittaminen, kunhan lintudirektiivin ja Bernin sopimuksen näille toimille asettamat ehdot täyttyvät.

Luke yhtyy tähän näkemykseen, ja toteaa, että hallituksen esitys muuttaa metsästyslakia ja lakia rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta valkoposkihanhen osalta on perusteltu. Biologisin perustein valkoposkihanhen Venäjän arktinen pesimäpopulaatio kestää verotuksen. Lakimuutokselle on myös kansalaisten hyväksyntä. Luken tekemässä kansalaiskyselyssä (Forsman ym. 2024) enemmistö suomalaisista on sitä mieltä, että lajin suojelustatusta olisi syytä lieventää, ja että luvanvaraisesti ammuttuja valkoposkihanhia tulisi saada hyödyntää ravintona.

Luke kuitenkin esittää huolen, että suojametsästyksen esitetty toteutustapa voi lisätä ja levittää satovahinkoja. Valkoposkihanhien maantieteellisesti vapaa karkottaminen ampumalla, kun satoa korjaamattomalla viljelyksellä on ≥ 5

hanhiyksilöä, todennäköisesti lisää hanhien lentelyä viljelyksiltä toiselle, kasvattaa hanhien energiankulutusta ja laidunnusta (Nolet ym. 2016), joka taas lisää hanhien aiheuttamia maatalousvahinkoja. Vapaan ja organisoimattoman ampumalla karkottamisen on todettu olevan paitsi tehotonta (McIntosh ym. 2024) myös epäilty lisäävän ja levittävän satovahinkoja (Nolet ym. 2016, Heldbjerg ym. 2022). Kanadassa toteutettu kevätkuuttoaikainen hanhien ampuminen lisäsi hanhien edestakaista liikkumista, ja 10-kertaisti hanhien aiheuttamista vahingoista maksettujen korvausten määrän (Bechet ym. 2003).

Tehokkain keino tärkeimpien satojen suojaamiseksi ja vahinkojen minimoimiseksi on koordinoitu ja systemaattinen ampuminen (tai muu karkotus) samoilla alueilla yhdistettynä hanhille rauhoitettuihin alueisiin, kuten hanhipeltoihin (Jensen ym. 2016, Tombre ym. 2022, Heldbjerg ym. 2022, McIntosh ym. 2024).

Systemaattisen ampumisen yhdistäminen alueella oleviin hanhipeltoihin, tai muihin alueisiin, jossa hanhet voivat ruokailla rauhassa, todennäköisesti vähentäisi paikallisia hanhien aiheuttamia maatalousvahinkoja enemmän verrattuna tilanteeseen, jossa hanhia saisi karkottaa ampumalla vapaasti kaikkialla. Toinen mahdollisuus on kytkeä ampuminen korkean vahinkoriskin peltoalueisiin, kuten Virossa tehdään. Suomessa samaa periaatetta käytetään hanhipeltojen perustamisessa, joten järjestelmä riskialueiden määrittämiseksi on jo olemassa. Alueellinen ampumisen rajoittaminen vähentäisi myös mahdollista haitallista vaikutusta pesiviin ja lepäileviin lintuihin.

Luke huomauttaa myös suojametsästyksen ehdon – pellolla olevan korjaamattoman sadon – tulkintavaikeuksista ja seurauksista syksyllä tapahtuvaan suojametsästyksen. Nurmen viimeinen niitto tehdään yleensä ennen valkuposkihanhan syysmuuton alkamista. Valkuposkihanhet suosivat ruokailupeltoina nimenomaan lyhytkasvuista nurmea, jota on tarjolla niitetyillä pelloilla. Tiukka ehdon soveltaminen voi siis estää syksyllä tapahtuvan suojametsästyksen nurmipelloilla. Tärkeää olisi pystyä suojaamaan vastaperustetut nurmet, jotka ovat erityisen herkkiä hanhien laidunnukselle.

Kirjallisuus

- Bechet, A. ym. 2003. Spring hunting changes the regional movements of migrating greater snow geese. *Journal of Applied Ecology* 40: 553-564. | <https://doi.org/10.1046%2Fj.1365-2664.2003.00812.x>
- Forsman, J., Jokinen, M., Heikkinen, J., Hiedanpää, J., Juutinen, A., Laaksonen, T., Laurila, M., Liu, X., Piha, M., Pellikka, J., Salo, M., Seimola, T., Seltmann, M., Store, R. & Ylitalo, A.-K. 2024. Hanhipellot ihmisten ja hanhien välisen ristiriidan lievittäjänä. *Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus* 12/2024. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 57 s. | <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/554775>
- Heldbjerg, H. ym. 2022. Barnacle goose *Branta leucopsis* derogation shooting effort in relation to abundance and vulnerable crops. *Agriculture, Ecosystems and Environment* 325: 107746 | <https://doi.org/10.1016/j.agee.2021.107746>
- Jensen, G.H. ym. 2016. Environmental factors affecting numbers of pink-footed geese *Anser brachyrhynchus* utilizing an autumn stopover site. *Wildlife Biology* 22: 183-193. | <https://doi.org/10.2981/wlb.00161>
- McIntosh, A.L.S. ym. 2024. Flying without fear: Shooting disturbance has little effect on site preferences in a conflict goose species. *Journal of Applied Ecology* 61: 1612-1625. | <http://dx.doi.org/10.1111/1365-2664.14672>
- Nolet, B.A., Kölzsch, A., Elderenbosch, M. & van Noordwijk, A.J. 2016. Scaring waterfowl as a management tool: how much more do geese forage after

disturbance? *Journal of Applied Ecology* 53: 1413–1421. | <https://doi.org/doi:10.1111/1365-2664.12698>
 Tombre, I.M. ym. 2022. Population control by means of organised hunting effort: Experiences from a voluntary goose hunting arrangements. *Ambio* 51: 728-742. | <https://doi.org/10.1007/s13280-021-01590-2>

Lausunto liittyen merimetsoon

Luke katsoo, että päivitetyn esityksen perustelut merimetson suojametsästykselle eivät ole edelleenkään johdonmukaisia ja vakuuttavia. Tavoitteena on vähentää ”kalataloudelle aiheutuvia toistuvia ja laaja-alaisia ja osin paikallisia vahinkoja”, mutta vahinkojen kuvaaminen ja todentaminen jää epäselväksi. Esityksen perusteluissa on hieman yksipuolisesti tuotu esille muutamia tutkimuksia tai selvityksiä, joissa paikallisten kalastovaikutusten esiintymistä on pidetty todennäköisenä ja jätetty huomioimatta tutkimukset, joissa alueellisia vaikutuksia ei ole pystytty osoittamaan. Myös kalastukseen kohdistuvien haittojen kuvailussa on edelleen havaittavissa jonkin verran tarkoitushakuisuutta. Merimetson aiheuttamien haittojen osoittamiseksi esityksen perusteluihin on koottu ja esitetty yleisinä tosiasioina väitteitä, joiden paikkansapitävyyttä ei voi osoittaa ja yleistettävyyttä on kyseenalaista.

Itse lakiehdotus (metsästyslain muuttamisesta) on kuitenkin huomattavasti parantunut ja täsmentynyt edelliseen toukokuussa lausunnolla olleeseen versioon verrattuna. Merimetson suojametsästyksen sallimisessa pyydysten lähellä on kuitenkin edelleen samat ongelmat, jotka nostettiin esille Luken edellisessä lausunnossa. Metsästyksen salliminen seisovien pyydysten (rysät, verkot, katiskat, siimat, tai muut pysyväisluonteiset rakennelmat) läheisyydessä tarkoittaisi käytännössä sitä, että metsästys olisi lain osalta sallittua kaikkialla, kunhan kalastusoikeuden haltija tai häneltä luvan saanut henkilö tai valtion yleisillä vesialueilla kuka tahansa vie alueelle ensin seisovan pyydysten, esimerkiksi katiskan. Tämä voisi pahimmillaan johtaa tarkoitushakuisen toimintaan, millä ei ole mitään tekemistä pyydysiin mahdollisten kohdistuvien haittojen vähentämisen kanssa. Tämä ei liene esityksen alkuperäinen tarkoitus. Tämän kaltaisen toiminnan mahdollisuus tulisi laissa sulkea pois, jotta ei päädytä hallitsemattomaan ja heikosti valvottavissa olevaan toimintaan. Luken käsityksen mukaan koko toiminta tulisikin ehdottomasti rajata vain kaupalliseen kalastukseen, ei harrastustoimintaan, ja mielellään vain vakiintuneilla paikoilla tapahtuvaan rysäkalastukseen.

Toiminnan sallimista myös vapaa-ajankalastajien pyydysten läheisyydessä perustellaan esityksessä sillä, että ”... merimetsoja metsästävillä metsästäjillä ei ole välttämättä tietoa kumman ryhmän suojattava pyydys on kyseessä”. Perustelu on Luken käsityksen mukaan huono. Tavoitteena tulisi selkeästi olla (kaupalliseen) kalastukseen kohdistuvien mahdollisten haittojen vähentäminen tai ehkäisy ja tällöin metsästäjien ja kaupallisten kalastajien ja ehkä myös kalatalousalueiden tulisi tehdä asiassa tiivistä yhteistyötä. Luke muistuttaa myös siitä, että sekä metsästys että kalastus seisovilla pyydysillä edellyttävät valtion yleisiä vesialueita lukuun ottamatta alueen omistajan tai kalastusoikeuden haltijan lupaa, joten tätäkin kautta tietoa pyydysten haltijoista olisi yleensä helposti saatavilla. Esityksessä ei ole mainittu mitään houkutuslintujen käytöstä, mutta lienee itsestään selvää, että niiden käyttö (lintujen houkuttelu pyydysille) tämän kaltaisessa suojametsästyksessä olisi kiellettyä.

Luke myös huomauttaa, että myöhäisinä keväinä esimerkiksi Perämerellä osa

merimetson poikasista voi olla vielä lentokyvyttömiä elokuun alussa. Pesimärauhan varmistamiseksi suojametsästystä ei tulisi ainakaan elokuun alkupuolella sallia lähellä kolonioita. Seisovilla pyydyksillä tuskin on muutenkaan aiemmin yleisesti kalastettu merimetsokolonioiden vieressä.

Luken käsityksen mukaan merimetsokannat kyllä kestäisivät metsästystä tai muita kannan rajoittamistoimia, mutta mahdolliset toimet olisi ollut mahdollista alusta lähtien suunnitella paremmin. Jos tavoitteena olisi vähentää kalakantoihin ja kalastukseen kohdistuvaa riskiä, merimetsoon kohdistuva suojametsästys ja muut toimet tulisi käytännössä rajata poikkeuksellisten suurten kolonioiden tuntumaan, ei koko rannikolle. Järjestelmän tulisi toimia nopeasti ja joustavasti niin, että etukäteen sovittua parimäärää suurempia kolonioita tai merimetsotihentymiä ei pääsisi pysyvästi muodostumaan ainakaan kalataloudellisesti tärkeiden alueiden läheisyyteen.

3 Lausunnon tiivistelmä

Tiivistelmä - valkoposkihanhi

Luke toteaa, että hallituksen esitys valkoposkihanhen siirtämiseksi rauhoitetuksi riistaeläimeksi, jota saa tietyissä olosuhteissa karkottaa viljelyksiltä kuoliaaksi ampumalla saaliin hyödyntäen ei ole mitään biologista estettä. Tutkimusten mukaan valkoposkihanhen aiheuttamia maatalousvahinkoja ei voida merkittävästi vähentää ei-kuolettavilla keinoilla. Esitys noudattaa samaa linjaa kuin AEWA:n alaisen asiantuntijaorganisaation laatima valkoposkihanhen hoitosuunnitelma, joka suosittaa jäsenmaita ottamaan käyttöön kaikkia hallintamenetelmiä, mukaan lukien suoja-ampuminen, jotka lintudirektiivi ja Bernin sopimus mahdollistavat.

Luke kuitenkin esittää huolen, että suoja-ampumisen esitetty toteutustapa voi lisätä ja levittää satovahinkoja. Alueellisesti vapaa ja epäsystemaattinen satunnainen karkottaminen ampumalla on paitsi tehotonta, myös lisää hanhien kompensoitavaa energiankulutusta, ja siten satovahinkoja. Ampumisen rajoittaminen alueille, joilla on hanhipeltoja, muita rauhoitusalueita, tai korkea hanhien vahinkoriski, voisi vähentää hanhien aiheuttamia maatalousvahinkoja verrattuna tilanteeseen, jossa hanhia saisi karkottaa ampumalla vapaasti kaikkialla. Alueellinen rajoittaminen vähentäisi myös mahdollista haitallista vaikutusta pesiviin ja lepäileviin lintuihin. Vaikutuksen seurannassa saalisilmoituksen tekeminen peltolohkon tarkkuudella olisi toivottavaa.

Tiivistelmä - merimetso

Luke katsoo, että päivitetyn esityksen perustelut merimetson suojametsästykselle eivät ole edelleenkään täysin johdonmukaisia ja vakuuttavia, mutta uusi lakiehdotus on kuitenkin huomattavasti parempi kuin edellinen toukokuussa lausunnolla ollut versio. Luke katsoo, että pyydysten lähellä tapahtuva suojametsästys tulisi olla mahdollista ainoastaan kaupallisten kalastajien pyydyksillä. Esitetyt perustelut suojametsästyksen sallimiseksi myös vapaa-ajankalastajien pyydyksillä ovat huonot. Luken käsityksen mukaan merimetsokannat kyllä kestäisivät metsästystä tai muita kannan rajoittamistoimia, mutta mahdolliset toimet olisi ollut mahdollista alusta lähtien suunnitella paremmin.

8.6.2026

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 08.06.2026 klo 11:40:00.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat:

Jukka Forsman

Jukka Forsman, Antti Lappalainen, Jukka Forsman, Mats Westerborn

Liitteet:

Tiedoksi: